

1. Millainen rooli tasavallan presidentillä on sukupuolten tasa-arvon edistämässä?

Tuula Haatainen: Tasavallan presidentin rooli sukupuolten tasa-arvon edistämässä on ennen kaikkea arvojohtajan rooli. Arvojohtaja nostaa esiin yhteiskunnallisesti tärkeitä teemoja ja herättelee muuta yhteiskuntaa käymään keskustelua arvoista, joilla ohjataan yhteiskuntaa.

Pekka Haavisto: Presidentin tulee olla aktiivinen tasa-arvon edistäjä. Korkean tason poliittisena toimijana ja kansallisena arvojohtajana hänellä on siihen erittäin laajat mahdollisuudet. Julkiset puheet ja kannanotot, nimitykset ja kutsut sekä lukuisat tapaamiset tarjoavat valtavasti mahdollisuuksia edistää tasa-arvoisempaa maailmaa.

Valtaoikeuksiensa rinnalla presidentti on tärkeä arvokeskustelija, joka halutessaan kykenee asettamaan riman korkealle myös muille poliittisille toimijoille ja julkisille puhujille. Monelle on suuri merkitys sillä, että presidentti ottaa kantaa naisten asemaan, feminismin ja tasa-arvoon kotona, työelämässä, laajemmin yhteiskunnassa sekä kansainvälisissä suhteissa.

Kansainvälisten sopimusten toteuttaminen on osa tasa-arvotyötä. Valitettavasti Suomessa **naisiin kohdistuva väkivalta** on vielä liian yleistä. Presidentin on julkisissa esiintymisissään muistutettava, miten tärkeää on, että Suomi toimeenpanee kaikki Istanbulin sopimuksen velvoitteet. Presidentin arvovallalla ja esimerkillä on mahdollista myös tuoda esille sukupuolivähemmistöjen oikeuksia.

Sukupuolittunut vihapuhe hiljentää erityisesti naisia ja vähemmistöjä. Presidentin arvovaltaa tulee käyttää siihen, että antaa omaa ääntään niille, joiden on muutoin haastavaa saada ääntänsä kuuluviin ja niille, joilla on yhteiskunnassamme vähemmän valtaa.

Nimityspolitiikassaan presidentin on ehdottomasti noudatettava **tasa-arvon periaatteita** ja toimittava esimerkillisesti siten, että kansalaiset kokevat tasa-arvon toteutuvan myös käytännössä. Myös oman tiiminsä valinnassa presidentin on noudatettava tasa-arvoa.

Laura Huhtasaari: Presidentti on kotimaassa arvostettu ja näkyvä instituutio. On tietysti pitkälti kyse henkilöstä, minkä verran hänen näkemyksiään tai hahmoaan voidaan hyödyntää tasa-arvon edistämässä. Ulkopoliittisesti jo se, että presidentti on nainen, voi olla hyvinkin merkittävää, kuten jo Tarja Halosen kaudella nähtiin. Itse kannatan länsimaista ja pohjoismaista tasa-arvonäkemyksiä, ja siihen sopii hyvin tietysti se, että presidentti on nainen. Miesten ja poikien ongelmia ei saa myöskään unohtaa.

Merja Kyllönen: Arvojohtajana presidentin täytyy pitää puheissaan ja esiintymisissään esillä jatkuvasti sukupuolten tasa-arvon merkitystä. Esim. ulko- ja turvallisuuspolitiikassa naisten olemassaolo usein unohtuu eikä **naisten roolia esimerkiksi konfliktien ratkaisemisessa ja jälleenrakentamisessa** tiedosteta ja tunnusteta. Ylipäätään presidentin tulee viedä eteenpäin valtioneuvoston ihmisoikeusselonteon linjauksia ja painottaa sitä, että naisten oikeuksien parantaminen on ihmisoikeustyön ytimessä.

Kansainvälisellä tasolla niin ihmisoikeustyö kuin erityisesti naisten aseman parantaminen on ollut jo pidemmän aikaa vastatulessa ja Suomen täytyykin toimia koko ulkopoliittisella johdollaan aktiivisesti niin EU:ssa, Euroopan Neuvostossa, YK:ssa kuin kahdenvälisissä suhteissaan painostaakseen kaikkia maita sitoutumaan ihmisoikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon vahvistamiseen.

Suomella on ollut johdonmukainen pitkä linja YK:ssa ja EU:ssa naisten oikeuksien edistämiseksi – on tärkeää, että Suomi itse aktiivisesti arvioi ennakkoon myös **talous-, sosiaali- ja työllisyyspoliittisten päätösten sukupuoli- ja lapsivaikutuksia**, niin kotimaassa kuin kansainvälisillä foorumeilla.

Sauli Niinistö: Presidentin rooli korostuu erityisesti kansainvälisessä toiminnassa. YK:n tasa-arvojärjestön UN Womenin kehittämällä HeForShe-kampanjalla, jossa olen mukana, on minusta selvä lähtökohta: Naisten aseman vahvistaminen on globaalin tulevaisuuden kannalta keskeisin asia. Kampanjassa on mukana mm. valtiojohtajia kymmenestä maasta sekä talouselämän ja tieteen edustajia. Olen myös kampanjan maailmanlaajuinen lähettiläs, niin kutsuttu Impact Champion, joten painotan tasa-arvon merkitystä monissa yhteyksissä. Otan usein kansainvälisissä tapaamisissa ja puheissani esiin juuri tasa-arvon Suomen menestyksen avaintekijänä.

Kotimaan toiminnassa tasavallan presidentti on arvoihin ja mielipiteisiin vaikuttaja tasa-arvon edistämässä. Työelämässä juristin tehtävissä tuomioistuinlaitoksessa pidin itsestään selvänä, että niin **palkkauksessa** kuin **nimityksissä** vallitsi täysi **tasa-arvo** ja sen mukaan olen myöhemminkin toiminut.

Nils Torvalds: Presidenten är en värdeledare och den rollen kan inte underskattas. Det handlar om att genom ord och handling visa vilka värderingar som är viktiga.

Tasavallan presidentti on arvojohtaja - ja sen roolia ei tulisi aliarvioida. On kyse siitä, että puheen ja toiminnan kautta näyttää mitkä arvot ovat tärkeitä.

Matti Vanhanen: Presidentin virallisten valtaoikeuksien puitteissa keskiössä on **naisten ja tyttöjen oikeuksien vahvistaminen ja aseman edistäminen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa**. Presidentti voi vaikuttaa **myös naisten osallistamisen vahvistamiseen konfliktinehkäisyyssä ja rauhanrakennuksessa**. Sukupuolten välinen tasa-arvo kotimaassa kuuluu sellaisiin suuriin kansallisiin aiheisiin, joista presidentillä on oikeus ja velvollisuus puhua. Presidentti voi nostaa aiheen painoarvoa mm. puheillaan ja osallistumalla seminaareihin tai muihin aihepiiriä koskeviin tapahtumiin sekä osoittamalla visionääristä ratkaisukeskeisyyttä keskeisimpien haasteiden ratkaisemiseksi.

2. Mikä on sukupuolten tasa-arvon keskeisin haaste Suomessa? Entä kansainvälisesti?

Tuula Haatainen: Suomessa sukupuolten tasa-arvon keskeisimmät haasteet liittyvät **työelämän sukupuolittuneisiin rakenteisiin. Poikien ja tyttöjen koulutusvalinnat toisintavat työmarkkinoiden jakoa naisten ja miesten töihin, mikä puolestaan jarruttaa naisten ja miesten välisen palkkaeron poistamista.** Se että naiset käyttävät ylivoimaisen enemmistön perhevapaista heikentää naisten asemaa työmarkkinoilla. Perheiden valinta siis tuottaa riskejä naisten työelämään pääsulle ja paluulle työelämään perhevapaiden jälkeen. **Perhevapaiden tasaisempi jakautuminen** olisi koko yhteiskuntaa mullistava tasa-arvoteko.

Kansainvälisesti pidän edelleen suurimpana haasteena sitä, ettei isolla osalla maailman naisista ole mahdollisuutta kouluttautua ja rakentaa osaamisensa kautta itsenäistä ja muista riippumatonta elämää. Liian monelle naiselle **avioliitto** on kulttuurinen **pakko**, ei oma valinta. Ja liian monelle naiselle **fyysinen koskemattomuus** ei ole todellisuutta tänä päivänä.

Pekka Haavisto: Tasa-arvoa on toteutettava laajasti, ja sen vuoksi ei voida nimetä vain yhtä tasa-arvon ajankohtaista haastetta. Keskeisiä kysymyksiä ovat muun muassa **naisiin kohdistuva väkivalta, palkkaepätasa-arvo ja vahvasti segregoituneet työmarkkinat sekä translain tilanne.** Suomalaista kasvatusta ja koululaitosta kehitetään, mutta yhä on tehtävää siinä, että lapset kasvavat tasa-arvoisesti, eikä heitä pakoteta ahtaisiin sukupuolirooleihin.

Sukupuolineutraalit asenteet koulutuksessa ja työhönotossa ovat tärkeitä. Perheissä tulisi olla luonnollinen asia, että mies voi pitää **vanhempainvapaata** ja nainen voi tähdätä työelämän johtoasemaan, vaikka olisikin perustamassa perhettä. Asteet muuttuvat, kun niistä puhutaan.

Kuten EU:n ihmisoikeusvirasto on nostanut esille, naisiin kohdistuva väkivalta on laajin ihmisoikeusongelma Suomessa. Joka kolmas nainen Suomessa on kokenut väkivaltaa lähisuhteessaan. Ehkäistäkseen naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, Suomen tulee lisätä turvakotien määrää, sekä lisätä tuntuvasti miehille suunnattuja matalan kynnyksen auttamispaikkoja, joissa miehet saisivat avun lähisuuhdeväkivaltaisen käytöksen hoitamiseen.

Suomessa on myös kansainvälisesti verrattuna voimakkaasti sukupuolen mukaan segregoituneet työmarkkinat ja erityisesti naisvaltaisten alojen palkkaus laahaa jäljessä. Palkkaepätasa-arvo on suuri haaste suomalaisessa tasa-arvotyössä.

Yhdenvertaisuuden kannalta olisi tärkeää myös uudistaa vanhentunut translaki, jonka vuoksi Suomi on myös kansainvälisen huomion ja esimerkiksi YK:n kritiikin kohteena.

Kansainvälisesti suurimmat sukupuolten tasa-arvoon liittyvät haasteet ovat **naisten koulutuksen sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvät kysymykset**. Suomen tulisi ulkopolitiikassaan yhtyä vahvasti Ruotsin ajamaan **feministiseen ulkopolitiikkaan**, joka laajasti käsitettynä korostaa tyttöjen ja naisten koulutusta ja tasa-arvoa YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti, **naisten aktiivista roolia maailman ongelmien ja konfliktien ratkaisussa, sekä naisten toimimista keskeisissä kansainvälisissä tehtävissä**, mm. rauhanneuvottelijoina. YK:n päätöslauselma 1325 antaa tälle vahvan selkänöjan.

Laura Huhtasaari: Naisen asema on Suomessa parempi kuin juuri missään muualla maailmassa. Se ei ole tullut ilmaiseksi, vaan pitkäjänteisen työn seurauksena. Suurimmat haasteet tällä hetkellä liittyvät esimerkiksi **perhevapaiden kustannusten tasapuolisempaan jakamiseen**. Toisaalta erityisesti monista islamilaisista maista tuleva maahanmuutto on tuonut aivan uusia tasa-arvohaasteita Suomeen – naisten ja tyttöjen asema on monin tavoin ongelmallinen. Globaalisesti yleiset haasteet ovat siis valitettavasti tulleet kotimaahamme ja vaikuttavat yhteiskunnassa laajalti. Tällaista kehitystä ei voi hyväksyä.

Toisaalta tiedämme myös hyvin erityyppisistä kotimaan ongelmista, jotka koskettavat nimenomaan miehiä. Väkivalta, koulujen ongelmat, päihteet, syrjäytyminen ym. ovat tyyppillisiä haasteita, jotka liittyvät huomattavasti enemmän mies- kuin naissukupuoleen.

Merja Kyllönen: Selkeimmät konkreettiset toimet täytyy tehdä Istanbulin sopimuksen (Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta) saattamiseksi käytäntöön. Suomi on ratifioinut sopimuksen ja nyt Suomeen täytyy perustaa esimerkiksi riittävä määrä turvakotipaikkoja sekä matalan kynnyksen palveluja väkivallan uhreille ja tekijöille.

Naisiin kohdistuvan väkivallan, perheväkivallan ja seksuaalisen väkivallan kohdalla meillä on edelleen kansallinen sokea piste, poliittista tahtoa ja yhteisiä varoja tullaan tarvitsemaan vielä pitkään ennen kuin rakenteet ja palveluverkosto väkivaltaa kokeneille saadaan koko maassa kuntoon.

Toinen Suomen tasa-arvotilanteen kesto-ongelma on erittäin vahvasti **sukupuolen mukaan jakautuneet työmarkkinat ja naisvaltaisten alojen heikko arvostus, joka näkyy myös näiden alojen palkoissa**.

Kansainvälisesti ykkösasiana on edelleen **tyttöjen ja naisten oikeus koulutukseen**, sillä koulutus luo parhaan pohjan osallistumiselle ja omien oikeuksien puolustamiselle sekä elintason parantamiselle.

Sauli Niinistö: Suomessa työelämään liittyvät haasteet ovat keskeisiä. **Rajojen tai roolikuvien rikkominen rekrytoinnissa ja työnantajakustannusten neutraalisuus** tuottavat tasa-arvoa. Häpeäksi meille on myös **naisiin kohdistuva lähisuhdeväkivalta ja vihapuhe**.

Maailmalla vakavin epäkohta on useissa maissa ja kulttuureissa tapahtuva **tyttöjen ja naisten suoranainen alistaminen ja ihmisarvon loukkaaminen**.

Nils Torvalds: Vi har kommit långt när det gäller jämställdhet - men det finns ännu mycket att göra. Det gäller inte bara lönefrågor ("**lika lön för lika arbete**"), också inom arbetslivet i övrigt behöver vi komma vidare. En stor skamfläck för Finland är **våldet mot kvinnor** som är en fråga som behöver lyftas fram betydligt mera och fördömas, så även **hatprat**. I Finland är också **andelen kvinnor i arbetslivet** på tok för låg, vilket är en konsekvens av vår familjepolitik.

Olemme päässeet pitkälle tasa-arvokysymyksissä - mutta paljon on vielä tehtävissä. Ei ole kyse pelkästään samasta palkasta ("**sama palkka samasta työstä**"), meidän on päästävä eteenpäin myös muuten työelämässä. Iso häpeä Suomelle on **naisiin kohdistuvaa väkivalta**, kysymys jonka tulisi nostaa esiin paljon enemmän, ja myös **vihapuhe**. Suomessa **naisten osuus työ-elämässä** on myös aivan liian alhainen, syy tähän on meidän perhepolitiikkamme.

Finland bör ha en aktiv och framträdande roll i internationella samarbetsorgan för att bistå till en ökad trygghet i världen. Biståndet ska fokusera på humanitära behov och katastrofhjälp. Afrika, Afghanistan och krigshärjade områden såsom Syrien behöver hjälp med att bygga upp sina samhällen för att motverka fattigdom och folkvandringar. **Kvinnors möjlighet till utkomst** bör prioriteras. I det internationella samfundet behövs länder som Finland; samarbetsfokuserade och lyhörda.

Ollakseen mukana luomassa suurempaa kansainvälistä turvallisuutta Suomella pitää olla aktiivinen ja merkittävä rooli kansainvälisissä yhteistyöelimissä. Kansainvälisen kehitysyhteistyön perusta rakentuu humanitaarisesta tarpeesta ja katastrofi-avusta. Afrikan maat, Afganistan ja muut sotien tuhoamat alueet kuten esimerkiksi Syyria tarvitsevat apua rakentaakseen uudelleen yhteiskunnan eri toiminnot, jotta saataisiin köyhyys ja kansainvaellukset kitkettyä ennen niiden syntymistä. **Naisten mahdollisuus toimentuloon** pitää olla etulinjassa. Kansainvälisessä yhteisössä tarvitaan Suomen kaltaisia maita; yhteistyöhaluisia ja kuuntelevia.

Matti Vanhanen: Kehittämisen paikkoja on paljon, mutta nostaisin tässä yhteydessä esiin kolme asiaa: **Perheen ja työn yhteensovittaminen**, jossa yhteiskunnan on järjestettävä palvelut ja etuudet niin, että naisten ja perheiden valinnanvapaus on aitoa. Toiseksi valmiudet maanpuolustukseen ja kriisiajan oloihin annetaan vain pienelle määrälle naisista. Tähän ratkaisu voisi olla maanpuolustuksen peruskurssi, joka sisällytettäisiin esimerkiksi osaksi toiseen asteen opintoja. Kolmas haaste on kansallinen ja kansainvälinen: **seksuaalisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan ennaltaehkäisy, jossa valtaosa uhreista on tyttöjä tai naisia**. Erityisen ajankohtaista on kiinnittää huomiota hyväksikäyttörakosten ennaltaehkäisemiseen digitaalisessa mediassa, jossa hankaluus piilee siinä, että kyberrikollisuus on vielä lajina nuori ja huonosti hallittu. Puhuin tästä teemasta tuoreeltaan avauspuheessa Tampereella 7.9. pidetyssä seminaarissa.

3. Millaisin konkreettisin keinoin tullessaan valituksi tasavallan presidentiksi ehdokas toimisi sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi? Mikä olisi ehdokkaan tasa-arvoteko?

Tuula Haatainen: Olen koko poliittisen urani toiminut naisten oikeuksien puolesta. Poliittinen heräämiseni tapahtui hierarkisessa sairaalatyössä. **Naisten ja miesten palkkaerot** olivat silloin suuremmat ja valitettavasti ne ovat edelleen työelämän todellisuutta. Ajoin sukunimilakia, joka mahdollisti sen, että avioliitossa olevalla naisella olisi mahdollisuus pitää oma sukunimensä. Ajoin **subjektiivista päivähoito-oikeutta** kaikille lapsille, jotta **työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen** olisi helpompaa erityisesti äideille. En osaa kuvitella itseäni poliittiseen tehtävään, johon ei kuuluisi sukupuolten tasa-arvon edistäminen. Olen kampanjani aikana pitänyt esillä käsitettä **feministisestä ulkopolitiikasta**. Se on käsitteellinen vastakohta kansallismieliselle konservatiivisuudelle eli sovinismille. Feministinen ulkopolitiikka pyrkii **vakaiden demokraattisten yhteiskuntien rakentamiseen kytkemällä naiset ja nuoret konfliktien ratkaisemiseen mukaan**. Siinä ulkopolitiikkaan kytketään kehityspolitiikka joka tähtää tyttöjen ja naisten aseman parantamiseen. Olen ehdokkaana sitoutunut feministisen ulkopolitiikan edistämiseen. Tätä työtä tekisin myös valittuna tasavallan presidenttinä.

Pekka Haavisto: Kokoaisin aika ajoin yhteen **presidentin tasa-arvofoorum**, jossa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kysymyksiä säännöllisesti käsiteltäisiin. Pitäisin presidentin puheissa vahvasti esillä sekä kansalliseen että globaaliin tasa-arvoon liittyvät kysymykset, muun muassa **tyttöjen koulutuksen tärkeiden** maailman globaaleja ongelmia ratkottaessa.

Vierailisin presidenttinä niissä paikoissa, joissa tehdään ”etulinjassa” tärkeää työtä tasa-arvon edistämiseksi ja **naisiin kohdistuvan väkivallan** lopettamiseksi. Presidentti voi puheidensa ja vierailujensa kautta pitää näitä kysymyksiä esillä.

Henkilökohtaisesti olen ollut mukana HeForShe –kampanjassa, toiminut aikaisemmin Suomen Plan-säätiössä tyttöjen aseman edistämiseksi, tukenut Naisten Pankin työtä sekä kansanedustajana ja ministerinä pyrkinyt vaikuttamaan siihen, että **naisten mahdollisuudet tulla valituksi myös johtaviin tehtäviin** parantuvat. Tällä linjalla aion jatkaa.

Olen ollut mukana tukemassa tasa-arvoisen avioliiton lainsäädännön syntyä. Kirkon jäsenenä toivon, että tasa-arvon aika koittaisi myös kirkossa.

Laura Huhtasaari: Toivoisin edistävänä koulutuspoliittista ohjelmaa, jossa käsiteltäisiin nimenomaan poikien ongelmia koulussa, kuten kriittisesti heikentynyttä lukutaitoa ja kouluvihtyvyyttä.

Sisäisen turvallisuuden lisääminen, joka on tavoitteideni kärjessä, lisää molempien sukupuolten hyvinvointia. Naisten oikeus kulkea rauhassa ilman pelkoa on merkittävä ihmisoikeus. Valtiolla on velvollisuus huolehtia sen toteutumisesta.

Haluaisin neuvotella myös mahdollisuudesta saada aikaiseksi täyden naamioitumisen kieltö (burka, niqab), kuten muutamassa muussakin eurooppalaisessa maassa. Tanskan pääministerin sanoin, burka on naisten alistamisen symboli.

Merja Kyllönen: Pitäisin omassa toiminnassani huolta siitä, että tasa-arvo ja ihmisoikeudet eivät jäisi esimerkiksi talouspuheen jalkoihin ja näin toivottavasti toimin esimerkinä myös muille poliitikoille. Toimisin aktiivisesti mm. **vapaan aborttioikeuden puolesta** sekä **tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen vastaisessa työssä**. Lisäksi haluan edistää **koulutuksen tasa-arvoa** niin kotimaassa kuin maailmalla. Sekä tytöt että pojat tarvitsevat hyvän lukutaidon kaikkialla maailmassa.

Sauli Niinistö: Jatkaisin työtä kansainvälisessä HeForShe-kampanjassa ja yhteistyötä YK:n tasa-arvojärjestön kanssa. Tuota HeForShe-ideaa voisi kyllä kokeilla Suomessakin; siis koota suomalaisia miesvaikuttajia valistamaan itseään ja muita Suomessa vallitsevista tasa-arvon epäkohdista.

Tähän liittyy myös kysymys: olisiko Naisjärjestöjen Keskusliitto valmis puhaltamaan tulta ajatukseen?

Ylipäällikkönä panostaisin edelleen asevelvollisten kouluttamista vihanhallintaan ja lähisuhdeväkivallan estämiseen.

Nils Torvalds: Jag kommer att se till att min stab och **personerna** i övrigt jag **utnämner**, också **uppfyller jämställdhetskriterier**. Min omvärldssyn bygger på respekt för människan, individens friheter och rättigheter, jämställdhet samt ett socialt och globalt ansvar.

Tulisin **nimittämään** avustajani ja muun **henkilöstön ottaen huomioon** kaikki **tasa-arvokriteerit**. Koen erittäin tärkeäksi, että kaikki ovat edustettuna. Minun maailmankuvani rakentuu ihmisarvon ja yksilön kunnioituksesta, vapauksista ja oikeuksista sekä tasa-arvosta ja vastuusta niin sosiaalisesti kuin globaalisti.

Matti Vanhanen: Presidentti päättää hallituksen kanssa ulkopoliitiikan prioriteeteista. Tulisin painottamaan sukupuolten välisen tasa-arvon edistämistä painopisteenä. Erityisesti nostaisin esille **seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisyä**. Suomelle istuisi hyvin rooli kansainvälisesti olla voimakkaasti ajamassa yhteistyön lisäämistä myös digitaalisessa ympäristössä tapahtuvaan hyväksikäyttöön puuttumisessa ja sitä koskevassa tietojen vaihdossa sekä tutkimustiedon tuottamisessa. Tämä on aihealue, jossa täytyy kyetä rikkomaan tabut ja vaikenemisen kulttuuri. Presidenttinä pitäisin aihetta esillä kansainvälisesti ja kotimaassa. Pääministerinä toisessa hallituksessani oli 12 naisministeriä ja 8 miesministeriä. Se lienee edelleenkin alansa ennätys

maailmassa. Ensimmäisessä hallituksessani kirjelmöin mm. yritysjohtajille naisten asemasta. Presidenttinäkin pitää näyttää esimerkkiä ja hakea siihen tehtävään sopivat vaikuttamismuodot.
